

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 6 lutego 1985 r.

w sprawie ubezpieczeń ustawowych komunikacyjnych.

Na podstawie art. 7 i art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Dz. U. Nr 45, poz. 242) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Ubezpieczenia ustawowe komunikacyjne na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL) obejmują:

- 1) odpowiedzialność cywilną (OC) posiadaczy i kierowców pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów.
- 2) następstwa nieszczęśliwych wypadków (NW), powstałe u osób fizycznych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych.
- 3) uszkodzenie, zniszczenie lub utratę zarejestrowanych w PRL pojazdów mechanicznych, będących w posiadaniu osób fizycznych i jednostek gospodarki nieuspołecznionej, zwane dalej „auto-casco” (AC); przez pojazd zarejestrowany rozumie się pojazd, na który właściwy organ administracji państwowej wydał dowód rejestracyjny lub pozwolenie czasowe.

2. Ubezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie obejmuje następstw nieszczęśliwych wypadków, wynikłych u osób zagranicznych.

3. Ubezpieczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, nie dotyczy pojazdów zarejestrowanych za granicą oraz pojazdów zarejestrowanych w PRL, zaopatrzonych w polskie tablice rejestracyjne dyplomatyczne lub cudzoziemskie.

§ 2. Pojazdami mechanicznymi w rozumieniu rozporządzenia są:

- 1) pojazdy podlegające rejestracji w PRL — stosownie do przepisów ustawy — Prawo o ruchu drogowym — oraz motorowery,
- 2) inne pojazdy nieszynowe, będące w posiadaniu jednostek podległych Ministrom Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych, napędzane umieszczonym na nich silnikiem zasilanym z własnego źródła energii, wraz z ciągniętym wszelkiego rodzaju sprzętem,
- 3) pojazdy zarejestrowane za granicą,
- 4) pojazdy zarejestrowane w PRL, zaopatrzone w polskie tablice rejestracyjne dyplomatyczne lub cudzoziemskie.

§ 3. Przez użyte w rozporządzeniu określenia:

- 1) zakład ubezpieczeń — rozumie się Państwowy Zakład Ubezpieczeń (PZU) oraz Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” Spółka Akcyjna (TUiR „WARTA”),
- 2) osoba bliska — rozumie się małżonka, dzieci, pasierbów, dzieci przysposobione albo przyjęte na wychowanie, rodziców, przysposabiających, rodzeństwo, ojczyrna, macochę, teściów, dziadków, wnuki, zięciów i synowe,
- 3) osoba krajowa lub osoba zagraniczna — rozumie się fizyczne osoby krajowe i fizyczne osoby zagraniczne, określone w ustawie — Prawo dewizowe.

§ 4. 1. PZU odpowiada za następstwa wypadków, które wydarzyły się na terytorium PRL i dotyczą pojazdów mechanicznych wymienionych w § 2 pkt 1 i 2.

2. TUiR „WARTA” odpowiada za następstwa wypadków, które wydarzyły się:

- 1) na terytorium PRL i dotyczą pojazdów mechanicznych wymienionych w § 2 pkt 3 i 4,

2) na terytorium innych państw, w których są uznawane polskie dowody ubezpieczenia, i dotyczą pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w PRL, określonych w § 2 pkt 1, zaopatrzonych w polskie tablice rejestracyjne zwyczajne.

§ 5. Ubezpieczeniem komunikacyjnym w ruchu zagranicznym są objęte w pełnym zakresie (OC, NW, AC) pojazdy mechaniczne, o których mowa w § 4 ust. 2 pkt 2, będące w posiadaniu osób fizycznych, jednostek gospodarki nie uspołecznionej oraz uspołecznionej — bez względu na okres używania tych pojazdów.

§ 6. 1. Jeżeli przepisy rozporządzenia nie stanowią inaczej, ubezpieczenia komunikacyjne obejmują następstwa wypadków, które wynikły w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, w tym także podczas naprawy pojazdu mechanicznego na trasie jazdy, przy wsiadaniu i wysiadaniu z pojazdu albo bezpośrednio przy załadunku i wyładunku pojazdu oraz w czasie jego postoju i garażowania.

2. Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za następstwa wypadków spowodowanych działaniami wojennymi.

§ 7. 1. Z ubezpieczenia ustawowego auto-casco, dotyczącego wypadków na terytorium PRL (§ 1 ust. 1 pkt 3), wyłącza się:

- 1) samochody osobowe używane w celach niezarobkowych przez okres dłuższy niż 15 lat,
- 2) autobusy, samochody ciężarowe, ciągniki i przyczepy (naczepy) do pojazdów, używane w celach niezarobkowych przez okres dłuższy niż 10 lat,
- 3) motocykle i motorowery.

2. Okres używania pojazdu liczy się od 31 grudnia roku, w którym pojazd został wyprodukowany.

3. Poza przypadkami wymienionymi w ust. 1 wyłącza się z ubezpieczenia ustawowego auto-casco w danym roku kalendarzowym pojazd mechaniczny nie używany w celach zarobkowych, jeżeli posiadacz pojazdu w terminie do dnia 31 stycznia tego roku opłaci składkę za ubezpieczenie ustawowe OC i NW oraz złoży jednocześnie oświadczenie o rezygnacji z ubezpieczenia ustawowego AC na blankiecie wpłaty składki dla PZU. Wyłączenie z ubezpieczenia ustawowego auto-casco nie przysługuje w danym roku kalendarzowym w stosunku do pojazdu mechanicznego, który w okresie od dnia 1 stycznia do dnia złożenia rezygnacji z ubezpieczenia AC został uszkodzony, zniszczony lub utracony wskutek zdarzeń, z których wynika roszczenie z ubezpieczenia ustawowego AC.

4. Pojazd nie wyłączony z ubezpieczenia AC stosownie do ust. 1, rejestrowany w ciągu roku kalendarzowego, jest objęty ubezpieczeniem w pełnym zakresie (OC, NW, AC), chyba że posiadacz pojazdu opłaci składkę za ubezpieczenie ustawowe OC i NW oraz złoży nie później niż w dniu rejestracji pojazdu oświadczenie o rezygnacji z ubezpieczenia AC w trybie określonym w ust. 3.

5. W razie zbycia pojazdu przez osobę fizyczną lub jednostkę gospodarki nie uspołecznionej w ciągu roku kalendarzowego, dowód opłacenia składki ubezpieczeniowej jest ważny w stosunku do nabywcy pojazdu.

6. Nabywcy pojazdu, którego poprzedni posiadacz zrezygnował z ubezpieczenia AC (ust. 3 i 4), przysługuje prawo rozszerzenia zakresu tego ubezpieczenia — nie później niż w dniu przerejestrowania pojazdu — o ubezpieczenie AC, pod warunkiem zapłaty składki uzupełniającej za to ubezpieczenie za pełne miesiące do końca danego roku kalendarzowego, z tym że miesiąc rozpoczęty liczy się za pełny.

§ 8. 1. Świadczenia z ubezpieczeń ustawowych komunikacyjnych przysługują niezależnie od jednorazowych świadczeń pieniężnych należnych z tytułu wypadków przy pracy lub w drodze do pracy albo z pracy.

2. Zakładowi pracy oraz Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nie przysługuje roszczenie o zwrot świadczeń wypłaconych z tytułu wypadku przy pracy lub w drodze do pracy albo z pracy zarówno od zakładu ubezpieczeń, jak i od posiadacza lub kierowcy pojazdu.

3. Zakładowi pracy oraz Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przysługują jednak roszczenia o zwrot tych świadczeń od kierowcy lub posiadacza pojazdu, jeżeli zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody przez nich wyrządzone albo jeżeli zakład pracy lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaci świadczenie w związku z wypadkiem wynikłym z ruchu pojazdu, o którym mowa w § 2 pkt 3, nie ubezpieczonym w TUiR „WARTA”.

4. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadkach, w których poszkodowanemu żołnierzowi, funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej lub Służby Więziennej albo członkom ich rodzin przysługują, w razie wypadku powodującego uszczerbek na zdrowiu lub śmierć, świadczenia pieniężne przewidziane w przepisach szczególnych.

Rozdział 2

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej (OC).

§ 9. 1. Z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierowca pojazdu mechanicznego są zobowiązani — na podstawie obowiązującego prawa — do odszkodowania za szkodę wyrządzoną tym pojazdem, w wyniku czego nastąpiły: śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy.

2. Za szkodę wyrządzoną na terytorium PRL osobie krajowej zakład ubezpieczeń odpowiada także wówczas, gdy szkoda ta została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego, a nie ustalono ich tożsamości albo nie zidentyfikowano pojazdu.

3. Przepis ust. 2 nie dotyczy szkody w pojeździe mechanicznym, z zastrzeżeniem § 10 pkt 2.

4. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego, chyba że przepisy rozporządzenia stanowią inaczej.

§ 10. Z tytułu ubezpieczenia OC zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:

- 1) dotyczące uszkodzenia, zniszczenia lub utraty mienia, wyrządzone przez kierowcę posiadaczowi pojazdu,

- 2) w pojeździe mechanicznym, z wyjątkiem szyb, jeżeli nie ustalono tożsamości posiadacza lub kierowcy albo nie zidentyfikowano pojazdu, którym spowodowano szkodę,
- 3) wynikłe w przewożonych za opłatą ładunkach, przesyłkach lub bagażu, chyba że szkoda wynikła w związku z ruchem innego pojazdu mechanicznego,
- 4) polegające na utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i innych,
- 5) w drzewostanie lasów i parków na skutek wzniesienia pożaru,
- 6) które nie przekraczają łącznie 2 000 zł.

§ 11. 1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany dochodzić od kierowcy zwrotu wypłaconego odszkodowania, jeżeli:

- 1) szkoda została wyrządzona przez kierowcę umyślnie lub w stanie nietrzeźwości,
- 2) kierowca nie posiadał odpowiedniego prawa jazdy lub kierował pojazdem nie zarejestrowanym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o ściganie przestępcy,
- 3) kierowca wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa.

2. W uzasadnionych społecznie i gospodarczo przypadkach zakład ubezpieczeń może ograniczyć częściowo roszczenie, o którym mowa w ust. 1. Nie dotyczy to przypadków, gdy szkoda została wyrządzona umyślnie.

§ 12. 1. Osoba uprawniona do odszkodowania może dochodzić bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń roszczeń związanych z wypadkami, przysługujących w stosunku do posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego.

2. Jeżeli roszczenie zostanie zgłoszone do posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego, przekazują oni to roszczenie zakładowi ubezpieczeń, powiadamiając o tym poszkodowanego.

3. W postępowaniu sądowym (arbitrażowym) przeciwko posiadaczowi lub kierowcy pojazdu mechanicznego o naprawienie szkody wyrządzonej tym pojazdem, konieczne jest zapozwanie także zakładu ubezpieczeń.

4. Jeżeli postępowanie określone w ust. 3 zostało wszczęte za granicą, posiadacz lub kierowca pojazdu jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym TUIR „WARTA” oraz korzystać z pomocy TUIR „WARTA” w tym postępowaniu. W razie niedopełnienia tego wymagania, TUIR „WARTA” może odmówić pokrycia kosztów, które powstaną z tego tytułu.

5. Dochodzenie roszczenia od zakładu ubezpieczeń na drodze sądowej (arbitrażowej) może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 30 dni od dnia zgłoszenia roszczenia zakładowi ubezpieczeń.

6. Za wypadki powstałe na terytorium PRL zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowania z tytułu ubezpieczenia OC osobie uprawnionej do odszkodowania, zawiadamiając o tym posiadacza pojazdu mechanicznego.

§ 13. Na poczet odszkodowania przysługującego za szkodę z ubezpieczenia OC zalicza się przyznane tej

samej osobie, z tytułu tego samego zdarzenia, świadczenia z tytułu ustawowego ubezpieczenia komunikacyjnego NW oraz — jeżeli chodzi o szkodę majątkową — odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia AC i innych ubezpieczeń majątkowych.

Rozdział 3

Ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków (NW).

§ 14. 1. Z ubezpieczenia NW przysługują świadczenia, jeżeli poszkodowany zmarł lub doznał uszczerbku na zdrowiu (uszkodzenia ciała albo rozstroju zdrowia) w następstwie wywołanego przyczyną zewnętrzną zdarzenia, które wynikło w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, podczas wsiadania lub wysiadania z niego, bezpośrednio przy jego załadowywaniu lub wyładowywaniu, postoju i naprawie na trasie jazdy oraz wskutek upadku, pożaru lub wybuchu pojazdu.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, nie przysługują, jeżeli wypadek zdarzył się:

- 1) poszkodowanemu w czasie prowadzenia przez niego pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości,
- 2) poszkodowanemu w czasie prowadzenia przez niego pojazdu mechanicznego, jeżeli poszkodowany nie posiadał odpowiedniego prawa jazdy uprawniającego do prowadzenia danego pojazdu,
- 3) posiadaczowi lub kierowcy pojazdu nie zarejestrowanego, jeżeli wypadek został spowodowany ruchem tego pojazdu,
- 4) wskutek popełnienia lub usiłowania popełnienia przez poszkodowanego przestępstwa lub samobójstwa,
- 5) osobie uprawnionej do świadczenia, jeżeli umyślnie spowodowała wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć poszkodowanego.

3. W przypadkach wymienionych w ust. 2 pkt 1—3 zakład ubezpieczeń może przyznać świadczenie, jeżeli odpowiada to zasadom współżycia społecznego:

§ 15. 1. Jeżeli wskutek nieszczęśliwego wypadku poszkodowany zmarł przed upływem dwóch lat od dnia wypadku, zakład ubezpieczeń wypłaca świadczenie w wysokości 60 000 zł, w tym w pierwszej kolejności udowodnione koszty pogrzebu nie przekraczające tej kwoty.

2. W razie sprowadzenia zwłok z zagranicy, zakład ubezpieczeń pokrywa również koszty z tym związane, nawet wówczas, gdy koszty te, łącznie z kosztami pogrzebu, przekroczą kwotę świadczenia określonego w ust. 1.

3. Koszty pogrzebu i przewiezienia zwłok (ust. 1 i 2) zwraca się temu, kto je poniósł.

4. Świadczenie z tytułu śmierci zakład ubezpieczeń wypłaca, z zastrzeżeniem ust. 3, osobom uprawnionym według następującej kolejności:

- 1) małżonkowi,
- 2) dzieciom,

- 3) rodzicom,
- 4) innym spadkobiercom zmarłego.

§ 16. 1. Poszkodowanemu, który wskutek nieszczęśliwego wypadku doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 1 000 zł za każdy procent trwałego uszczerbku na zdrowiu, nie więcej niż 100 000 zł; przy trwałym uszczerbku na zdrowiu, nie przekraczającym pięciu procent, przysługuje świadczenie w wysokości 5 000 zł. Przy określaniu procentu uszczerbku na zdrowiu nie bierze się pod uwagę specjalności zawodowej poszkodowanego.

2. Jeżeli poszkodowany nie kierujący pojazdem w chwili wypadku był w stanie nietrzeźwości i nietrzeźwość ta miała wpływ na powstanie lub rozmiar szkody, zakład ubezpieczeń może zmniejszyć o 25% świadczenie, o którym mowa w ust. 1.

3. Jeżeli wypłacono jednorazowe świadczenie z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie poszkodowany zmarł wskutek tego samego wypadku, świadczenie z tytułu śmierci wypłaca się tylko wówczas, gdy jest ono wyższe od świadczenia wypłaconego poszkodowanemu, przy czym potrąca się wypłaconą uprzednio kwotę.

4. Jeżeli poszkodowany zmarł po ustaleniu procentu trwałego uszczerbku na zdrowiu, a śmierć nie pozostaje w związku przyczynowym z nieszczęśliwym wypadkiem, nie wypłacone przed śmiercią świadczenie z tytułu uszczerbku na zdrowiu przysługuje osobom uprawnionym (§ 15 ust. 4); w razie gdy przed śmiercią poszkodowanego nie został ustalony procent trwałego uszczerbku na zdrowiu, do określenia świadczenia przyjmuje się przypuszczalny procent tego uszczerbku, ustalony na podstawie dokumentacji lekarskiej. Przysługujące świadczenie wypłaca się według zasad określonych w § 15 ust. 4.

5. W razie braku osób uprawnionych do otrzymania świadczenia określonego w ust. 4, świadczenie to wypłaca się osobie, która poniosła koszty pogrzebu poszkodowanego.

§ 17. W razie trwałego uszczerbku na zdrowiu, zakład ubezpieczeń pokrywa w pełnej wysokości także koszty jednorazowego nabycia protez lub specjalnych środków pomocniczych zaleconych przez lekarza, a w razie skierowania poszkodowanego do ośrodka przeszkolenia zawodowego inwalidów — również koszty tego przeszkolenia, pod warunkiem że zalecenie środków lub skierowanie na przeszkolenie nastąpiło przed upływem 5 lat od daty wypadku, a jeżeli poszkodowany w dniu wypadku nie był pełnoletni — od dnia osiągnięcia pełnoletności.

§ 18. Zakład ubezpieczeń zwraca udowodnione koszty leczenia, jeżeli koszty te powstały przed upływem dwóch lat od dnia nieszczęśliwego wypadku. Za koszty leczenia uważa się koszty przewożenia poszkodowanego do mieszkania oraz do lekarza lub zakładu leczniczego, opieki lekarskiej, zaleconej przez lekarza opieki pielęgniarskiej, wszelkich środków badania i leczenia, zabiegów i operacji. Zwrot kosztów leczenia przysługuje temu, kto je poniósł.

§ 19. Zakład ubezpieczeń:

- 1) wypłaca świadczenia z tytułu śmierci (§ 15)

i uszczerbku na zdrowiu (§ 16), niezależnie od przyługującego poszkodowanemu jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, w drodze do pracy albo z pracy oraz z innych środków państwowych albo z innego ubezpieczenia,

- 2) pokrywa koszty leczenia, protezowania i przeszkolenia zawodowego, jeżeli świadczenia z tego tytułu nie przysługują poszkodowanemu z innych środków państwowych albo z innego ubezpieczenia.

§ 20. Zakład ubezpieczeń wypłaca świadczenia bez oczekiwania na wyniki postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialności cywilnej za nieszczęśliwy wypadek.

Rozdział 4

Ubezpieczenie auto-casco (AC).

§ 21. Z ubezpieczenia AC przysługuje odszkodowanie w razie uszkodzenia, zniszczenia lub utraty zarejestrowanego w PRL pojazdu mechanicznego, przyczepy (naczepy) oraz ich wyposażenia wskutek:

- 1) nagłego działania siły mechanicznej w chwili zderzenia pojazdu z przedmiotami lub osobami znajdującymi się poza tym pojazdem,
- 2) powodzi, zatopienia, piorunu, pożaru, wybuchu, gradobicia, huraganu — niezależnie od miejsca ich powstania — oraz innych sił przyrody działających nagle,
- 3) nagłego działania czynnika termicznego lub chemicznego, pochodzącego z zewnątrz pojazdu,
- 4) użycia pojazdu bez zgody posiadacza albo kradzieży pojazdu lub jego części, pod warunkiem zabezpieczenia ich przed kradzieżą w sposób przewidziany w konstrukcji pojazdu, chyba że pojazd jest pozostawiony w pomieszczeniu zamkniętym albo strzeżonym,
- 5) uszkodzenia pojazdu przez osoby trzecie,
- 6) uszkodzenia lub zniszczenia pojazdu w związku z przewozem osób, którym ma być udzielona pomoc lekarska.

§ 22. Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:

- 1) powstałe podczas prowadzenia pojazdu mechanicznego przez posiadacza pojazdu lub upoważnionego kierowcę w stanie nietrzeźwości albo bez odpowiedniego prawa jazdy,
- 2) spowodowane umyślnie przez posiadacza pojazdu lub kierowcę upoważnionego przez posiadacza do kierowania tym pojazdem,
- 3) powstałe podczas jazd wyścigowych i konkursowych oraz treningów do takich jazd, jak również podczas użycia pojazdu jako rekwizytu,
- 4) powstałe wskutek czynności wykonywanych przez posiadacza (kierowcę) pojazdu lub osobę przez niego upoważnioną albo przez zakład naprawczy podczas konserwacji i naprawy pojazdu, chyba że szkoda powstała wskutek ognia, wybuchu, niezbędnych prób technicznych przed lub po dokonaniu naprawy, jak również wskutek kradzieży pojazdu lub jego części,

5) nie przekraczające 3 000 zł.

§ 23. W razie całkowitego zniszczenia pojazdu albo gdy nie odzyskano pojazdu utraconego wskutek kradzieży lub innych przyczyn określonych w § 21 (szkoda całkowita), zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w kwocie równej wartości pojazdu w dniu ustalenia przez zakład ubezpieczeń tego odszkodowania.

§ 24. 1. W razie częściowego uszkodzenia pojazdu, zniszczenia lub utraty jego części (szkoda częściowa), zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie, które obejmuje koszty naprawy pojazdu w zakresie określonym w wypadkowej ocenie technicznej, sporządzonej przez zakład ubezpieczeń, bądź na zlecenie zakładu ubezpieczeń, z tym że wysokość tego odszkodowania nie może przekraczać wartości pojazdu w dniu ustalenia odszkodowania przez zakład ubezpieczeń.

2. Odszkodowanie obejmuje koszty naprawy i wymiany tylko tych części pojazdu, które zostały uszkodzone wskutek wypadku, chyba że użycie do naprawy zmodernizowanych części lub zespołów wymaga wymiany również części nie uszkodzonych.

§ 25. 1. Wartość pojazdu w odniesieniu do pojazdów sprzedawanych w handlu uspołecznionym ustala zakład ubezpieczeń, stosując ceny pojazdów obowiązujące w dniu ustalenia odszkodowania.

2. W razie szkody częściowej, koszty naprawy i wymiany części pojazdu ustala zakład ubezpieczeń według cen usług i części zamiennych, stosowanych w gospodarce uspołecznionej i nie uspołecznionej w dniu ustalenia odszkodowania.

3. Wartość pojazdów nie wymienionych w ust. 1 i wartość ich części ustala zakład ubezpieczeń, przyjmując za podstawę właściwości techniczne pojazdu, kraj jego produkcji oraz wskaźnik cen pojazdów o najbardziej zbliżonych parametrach technicznych i eksploatacyjnych.

4. Jeżeli wypadek objęty ubezpieczeniem nastąpił za granicą, naprawa pojazdu powinna być dokonana w PRL, chyba że zakład ubezpieczeń lub jego zagraniczny przedstawiciel wyrazi zgodę na przeprowadzenie naprawy za granicą.

5. Minister Finansów określi tryb rozliczeń oraz wysokość kwoty, do której dokonanie naprawy za granicą w zakresie niezbędnym do kontynuowania dalszej bezpiecznej jazdy nie będzie wymagało zgody zakładu ubezpieczeń lub jego zagranicznego przedstawiciela.

§ 26. Z ustalonego odszkodowania w razie szkody całkowitej (§ 23) oraz szkody częściowej (§ 24) potrąca się wartość pozostałości. Wartości pozostałości nie potrąca się, jeżeli pojazd został całkowicie zniszczony poza terytorium PRL i na podstawie decyzji zakładu ubezpieczeń nie będzie transportowany do PRL albo jeżeli posiadacz pojazdu przeniesie prawo własności pozostałości na zakład ubezpieczeń.

§ 27. 1. Z ustalonego odszkodowania w razie szkody całkowitej lub szkody częściowej zakład ubezpieczeń potrąca udział własny posiadacza pojazdu w szkodzie objętej ubezpieczeniem auto-casco, jeżeli:

- 1) istnieje odpowiedzialność cywilna tego posiadacza za szkodę wyrządzoną innym osobom,
- 2) szkoda powstała z przyczyn określonych w § 21 pkt 1.

2. Udział własny stosowany do poszczególnych grup pojazdów, o którym mowa w ust. 1, jest określony w tabeli stanowiącej załącznik do rozporządzenia.

3. Jeżeli w okresie kolejnych dwóch lat trwania ubezpieczenia powstanie więcej niż jedna szkoda, za którą wypłaca się odszkodowanie z zastosowaniem udziału własnego, udział ten ulega zwiększeniu o 50% przy drugiej szkodzie, a o 100% przy trzeciej i następnych szkodach.

4. Przepis ust. 3 nie dotyczy szkód powstałych w ruchu zagranicznym.

§ 28. Udziału własnego nie stosuje się, jeżeli:

- 1) szkoda wynika wskutek zdarzeń określonych w 21 pkt 2—6,
- 2) naprawa uszkodzonego pojazdu została dokonana za granicą, w zakresie niezbędnym do kontynuowania dalszej bezpiecznej jazdy, za zgodą zakładu ubezpieczeń lub jego zagranicznego przedstawiciela albo w przypadku określonym w § 25 ust. 5.

§ 29. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie za szkodę objętą ubezpieczeniem AC nie czekając na wynik postępowania w sprawie ustalenia odpowiedzialności cywilnej za dany wypadek.

§ 30. 1. Jeżeli poszkodowany odzyskał skradziony lub utracony z innych przyczyn pojazd albo jego część po wypłacie odszkodowania, jest on obowiązany zwrócić zakładowi ubezpieczeń otrzymane odszkodowanie, a w razie odzyskania pojazdu w stanie uszkodzonym — odpowiednią jego część.

2. Jeżeli pojazd został odzyskany po wypłacie odszkodowania przez zakład ubezpieczeń i nabyciu innego pojazdu przez poszkodowanego, może on zamiast zwrotu odszkodowania przenieść prawo własności odzyskanego pojazdu na zakład ubezpieczeń.

§ 31. 1. Z chwilą zapłaty odszkodowania roszczenie posiadacza pojazdu przeciwko osobie odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na zakład ubezpieczeń do wysokości zapłaconego odszkodowania. Jeżeli zakład ubezpieczeń pokrył tylko część szkody, posiadaczowi pojazdu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia roszczeń przed roszczeniami zakładu ubezpieczeń.

2. Nie przechodzą na zakład ubezpieczeń roszczenia przeciwko:

- 1) osobie bliskiej, chyba że osoba ta wyrządziła szkodę umyślnie,
- 2) pracownikowi posiadacza pojazdu, chyba że wyrządził on szkodę umyślnie albo gdy szkoda wynika w czasie użycia pojazdu bez zgody posiadacza.

3. Przepis § 11 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

4. Jeżeli poszkodowany bez zgody zakładu ubezpieczeń zrzekł się roszczenia w stosunku do osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę lub je ograniczył, zakład ubezpieczeń może odmówić odszkodowania lub je zmniejszyć.

Jeżeli zrzeczenie się lub ograniczenie roszczenia zostanie ujawnione po wypłaceniu przez zakład ubezpieczeń odszkodowania, zakładowi ubezpieczeń przysługuje prawo dochodzenia od poszkodowanego zwrotu całości lub części wypłaconego odszkodowania.

Rozdział 5

Obowiązki posiadaczy pojazdów mechanicznych w zakresie rejestracji i opłacania składek oraz obowiązki granicznych urzędów celnych.

§ 32. Posiadacze pojazdów mechanicznych opłacają składki za ubezpieczenia ustawowe komunikacyjne według zasad i stawek ustalonych odrębnymi przepisami.

§ 33. 1. Posiadacze pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą są zwolnieni od opłaty składki za ubezpieczenie ustawowe odpowiedzialności cywilnej, jeżeli posiadają ważne dowody ubezpieczenia uznawane na terytorium PRL. Dowody ubezpieczenia określa TUiR „WARTA” na podstawie zawartych umów międzynarodowych, zapewniających zwrot (refundację) wypłaconych przez TUiR „WARTA” świadczeń od właściwego zagranicznego zakładu ubezpieczeń, powiadamiając o tym organy administracji celnej.

2. Posiadacze pojazdów, o których mowa w ust. 1, nie mający dowodów ubezpieczenia uznawanych na terytorium PRL, oraz posiadacze pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w PRL, o których mowa w § 2 pkt 3 i 4, opłacają składki w TUiR „WARTA” za okres pozostawania tych pojazdów na terytorium PRL.

3. Jeżeli posiadacz pojazdu, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie opłacił składki za pełny okres pozostawania pojazdu mechanicznego na terytorium PRL, TUiR „WARTA” pobiera składkę uzupełniającą oraz odsetki za zwłokę.

§ 34. 1. Posiadacze pojazdów, o których mowa w § 5, wyjeżdżający za granicę tymi pojazdami, opłacają składki z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych realizowanych przez TUiR „WARTA” za pełny okres pozostawania pojazdu poza granicami PRL.

2. Jeżeli posiadacz, o którym mowa w ust. 1, nie opłacił składki za pełny okres pozostawania pojazdu mechanicznego za granicą, TUiR „WARTA” pobiera składkę uzupełniającą oraz odsetki za zwłokę.

§ 35. 1. Graniczne urzędy celne są obowiązane do sprawdzania przy przekraczaniu granicy PRL dowodów ubezpieczenia pojazdów mechanicznych. Jeżeli graniczny urząd celny stwierdzi, że posiadacz pojazdu

1) zarejestrowanego za granicą, a nie podlegającego rejestracji w PRL, przy wjeździe na terytorium PRL nie posiada dowodu ubezpieczenia na planowany okres pobytu w PRL, pojazd nie może być dopuszczony do przekroczenia granicy bez uprzedniego opłacenia składki,

2) zarejestrowanego za granicą lub pojazdu zarejestrowanego w PRL, zaopatrzonego w polskie tablice rejestracyjne dyplomatyczne lub cudzoziemskie, przy wjeździe z terytorium PRL nie ma dowodu ubez-

pieczenia obejmującego pełny okres pozostawania pojazdu w PRL, pojazd nie może być dopuszczony do przekroczenia granicy bez uprzedniego opłacenia składki,

3) zarejestrowanego w PRL, zaopatrzonego w polskie tablice rejestracyjne zwyczajne, przy wyjeździe z terytorium PRL nie ma dowodu ubezpieczenia na planowany okres pobytu za granicą, pojazd nie może być dopuszczony do przekroczenia granicy bez uprzedniego opłacenia składki,

4) zarejestrowanego w PRL, zaopatrzonego w polskie tablice rejestracyjne zwyczajne, przy wjeździe na terytorium PRL nie ma dowodu ubezpieczenia obejmującego pełny okres pozostawania pojazdu za granicą, pojazd nie może być odprawiony bez uprzedniego opłacenia składki, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Jeżeli posiadacz, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, nie ma środków pieniężnych na opłacenie należnej składki i odsetek, graniczny urząd celny odprawia pojazd i zatrzymuje dowód ubezpieczenia, odnotowując na nim datę przekroczenia granicy. Zatrzymany dowód przesyła się do TUiR „WARTA”. W razie braku dowodu ubezpieczenia, graniczny urząd celny sporządza informację dla TUiR „WARTA”, podając dane dotyczące posiadacza pojazdu oraz markę i numer rejestracyjny pojazdu, a także okres pozostawania pojazdu za granicą.

3. Posiadacz pojazdu, o którym mowa w ust. 1, opłaca składkę we wskazanym przez graniczny urząd celny przedstawicielstwie TUiR „WARTA”.

4. Graniczne urzędy celne są obowiązane stemplować dowody ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w PRL, zaopatrzonych w polskie tablice rejestracyjne zwyczajne, przy wyjeździe i wjeździe tych pojazdów na terytorium PRL.

Rozdział 6

Obowiązki posiadacza pojazdu mechanicznego oraz innych osób i organów w razie wypadku.

§ 36. W razie wypadku posiadacz pojazdu (kierowca) powinien:

1) przedsięwziąć odpowiednie środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu w miejscu wypadku, starać się o złagodzenie skutków wypadku oraz zapewnienie pomocy lekarskiej osobom poszkodowanym, jak również w miarę możliwości o zabezpieczenie ich mienia,

2) zapobiec w miarę możliwości zwiększeniu się szkody,

3) powiadomić w miarę możliwości niezwłocznie o wypadku zakład ubezpieczeń, udzielając niezbędnych informacji i wyjaśnień,

4) nie dokonywać w uszkodzonym pojeździe żadnych zmian nie uzasadnionych koniecznością kontynuowania dalszej bezpiecznej jazdy i nie oddawać go do naprawy bez uprzedniego przeprowadzenia oględzin przez przedstawiciela zakładu ubezpieczeń, chyba że zakład ubezpieczeń nie przeprowadził ich w ciągu 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku lub 14 dni, jeżeli niezbędne było powołanie rzeczoznawców,

5) w przypadku szkody powstałej za granicą, niezależnie od obowiązków określonych w pkt 1 i 2, niezwłocznie powiadomić zagranicznego przedstawiciela TUIR „WARTA”, nie dokonywać — bez jego zgody — żadnych zmian w uszkodzonym pojeździe i nie oddawać go do naprawy, chyba że zagraniczny przedstawiciel TUIR „WARTA” nie dokona oględzin pojazdu w ciągu dwóch dni od dnia powiadomienia lub wysłania zawiadomienia o wypadku albo jeżeli wysokość kosztów naprawy pojazdu niezbędnej do kontynuowania dalszej bezpiecznej jazdy nie przekroczy wysokości kwoty określonej na ten cel przez Ministra Finansów,

6) po powrocie do kraju każdą szkodę powstałą za granicą zgłosić zakładowi ubezpieczeń w ciągu 7 dni od dnia przekroczenia granicy.

§ 37. O wypadku z ofiarami w ludziach lub kradzieży ubezpieczonego pojazdu oraz o wypadku powstałym w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że popełniono przestępstwo, jak również gdy została spowodowana poważna szkoda w mieniu, posiadacz pojazdu (kierowca) powinien niezwłocznie zawiadomić Milicję Obywatelską, a za granicą odpowiednie organy.

§ 38. Posiadacz pojazdu (kierowca) i osoba zgłaszająca roszczenie powinni przedstawić posiadane dowody dotyczące wypadku i ułatwić zakładowi ubezpieczeń ustalenie okoliczności wypadku i rozmiaru szkód, jak również udzielić wszelkiej pomocy w dochodzeniu przez zakład ubezpieczeń roszczeń przeciwko sprawcy wypadku.

§ 39. Jeżeli posiadacz pojazdu (kierowca) z winy umyślnej nie wykonał obowiązków wynikających z przepisów § 36 pkt 1, 2 i 4—6, § 37 oraz § 38 i miało to wpływ na rozmiar szkody, zakład ubezpieczeń może zmniejszyć należne z ubezpieczenia AC odszkodowanie o kwotę nie przekraczającą 10% wysokości szkody, nie więcej jednak niż o 10 000 zł.

§ 40. Właściwe organy administracji państwowej są obowiązane udostępnić zakładowi ubezpieczeń wszelkie dane dotyczące zarejestrowanych pojazdów.

Rozdział 7

Ustalenie rozmiaru szkody i wypłata świadczenia.

§ 41. 1. Po otrzymaniu wiadomości o wypadku zakład ubezpieczeń przeprowadza postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego wypadku, zasadności roszczeń i wysokości świadczeń oraz informuje posiadacza pojazdu i osobę zgłaszającą roszczenie, jakie dowody są potrzebne do określenia świadczenia.

2. Jeżeli osoba uprawniona zgłosiła zakładowi ubezpieczeń roszczenie z tytułu jednego z ubezpieczeń ustawowych komunikacyjnych, zakład ubezpieczeń z urzędu przystępuje także do badania i ustalania ewentualnych uprawnień tej osoby do otrzymania świadczeń z tytułu pozostałych ubezpieczeń komunikacyjnych.

§ 42. 1. Świadczenia za szkodę na osobie, wypłacane przez zakład ubezpieczeń z ubezpieczenia OC, nie

mogą być niższe od świadczeń przewidzianych w przepisach dotyczących ubezpieczenia ustawowego komunikacyjnego NW.

2. Niezależnie od świadczeń przewidzianych w rozdziałach 2 i 3 zakład ubezpieczeń zwraca koszty świadczeń i orzeczeń lekarskich, wymaganych do uzasadnienia roszczenia, koszty przejazdów w razie skierowania poszkodowanego przez zakład ubezpieczeń na badania pomocnicze lub obserwację kliniczną, koszty uzyskania innych żądanych przez zakład ubezpieczeń dowodów, świadectw, ekspertyz itp., a co do osób nie uprawnionych do bezpłatnego leczenia — koszty badań pomocniczych i obserwacji klinicznej. Zwrot kosztów przejazdów przysługuje również osobie towarzyszącej, jeżeli opieka była uzasadniona wiekiem lub stanem zdrowia poszkodowanego.

§ 43. Niezależnie od świadczeń przewidzianych w rozdziałach 2—4 zakład ubezpieczeń:

- 1) zwraca uzasadnione okolicznościami danego wypadku koszty poniesione przez posiadacza (kierowcę) pojazdu mechanicznego w celu zapobieżenia zwiększeniu się szkody,
- 2) zwraca niezbędne i uzasadnione koszty transportu uszkodzonego pojazdu do najbliższego od miejsca wypadku zakładu naprawczego albo do zakładu naprawczego w miejscu zamieszkania lub siedziby posiadacza pojazdu, jak również z zakładu naprawczego do innego zakładu specjalistycznego,
- 3) w razie powstania szkody za granicą — zwraca niezbędne koszty transportu uszkodzonego pojazdu do najbliższego od miejsca wypadku zakładu naprawczego, a w przypadku transportu uszkodzonego pojazdu do kraju — niezbędne i uzasadnione koszty tego transportu oraz koszty przejazdu z miejsca wypadku do miejsca zamieszkania posiadacza, kierowcy lub osób, które wyjechały z nim z kraju ubezpieczonym pojazdem, jeżeli pojazd został utracony, uległ całkowitemu zniszczeniu lub na skutek uszkodzenia będzie transportowany do kraju,
- 4) pokrywa koszty wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych przez zakład ubezpieczeń albo za jego zgodą przez osobę zainteresowaną, w celu ustalenia okoliczności lub rozmiaru szkody.

§ 44. Z tytułu ubezpieczeń ustawowych komunikacyjnych zakład ubezpieczeń jest obowiązany tylko do świadczeń pieniężnych i dokonuje ich wypłaty w złotych. W odniesieniu do szkód z ubezpieczeń prowadzonych przez TUIR „WARTA” wypłata świadczeń pieniężnych w walutach obcych następuje w przypadkach określonych przez Ministra Finansów.

§ 45. 1. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.

2. Jeżeli w terminie określonym w ust. 1 wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie wypłaca się w terminie 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności. Jednakże bezsporną część świadczenia zakład ubezpieczeń wypłaca w terminie określonym w ust. 1.

3. Jeżeli świadczenie nie przysługuje, zakład ubezpieczeń informuje o tym na piśmie w terminie, o którym mowa w ust. 1, wskazując na okoliczności i podstawę prawną, uzasadniającą odmowę wypłaty świadczenia.

§ 46. 1. Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Finansów w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określają zasady współdziałania zakładów społecznych służby zdrowia z zakładem ubezpieczeń, tryb wyznaczania lekarzy i stawki ich wynagrodzenia za orzeczenia oraz opinie, wydawane dla zakładu ubezpieczeń, zasady orzekania przez lekarzy w związku z wypadkami objętymi ubezpieczeniami ustawowymi komunikacyjnymi.

2. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Komunikacji określi szczegółowe zasady ustalania przez zakład ubezpieczeń wartości pojazdu, zasady ustalania

wartości pozostałości oraz zakres wyposażenia pojazdu objętego ubezpieczeniem ustawowym auto-casco.

Rozdział 8

Przepisy końcowe.

§ 47. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1981 r. w sprawie obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych (Dz. U. Nr 30, poz. 166 i z 1983 r. Nr 73, poz. 325), z tym że przepisy tego rozporządzenia stosuje się do wypadków, które wydarzyły się przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 48. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 marca 1985 r., z wyłączeniem przepisu § 39, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1985 r.

Prezes Rady Ministrów: w z. Z. Messner

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 lutego 1985 r. (poz. 20)

TABLKA UDZIAŁÓW WŁASNYCH POSIADACZY POJAZDÓW W SZKODZIE OBJĘTEJ UBEZPIECZENIEM AUTO-CASCO (AC)

Rodzaj pojazdu	Udział własny w złotych		
	podstawowy przy pierwszej szkodzie	przy drugiej szkodzie	przy trzeciej szkodzie i następnej
Samochody osobowe o pojemności silnika w cm ³ :			
do 900	6.000	9.000	12.000
901—1250	8.000	12.000	16.000
1251—1500	10.000	15.000	20.000
powyżej 1500	12.000	18.000	24.000
Samochody osobowe o napędzie elektrycznym, przyczepy ciężarowe o ładowności do 2 ton oraz przyczepy specjalne (w tym kempingowe) i przyczepy typu rolniczego	6.000	9.000	12.000
Autobusy i przyczepy autobusowe	16.000	24.000	32.000
Samochody ciężarowo-osobowe, ciężarowe o ładowności do 2 ton i ciężarowe o napędzie elektrycznym; samochody specjalne, mikrobuse *) oraz ciągniki (z wyjątkiem ciągników samochodowych siodłowych i balastowych)	10.000	15.000	20.000
Samochody i przyczepy ciężarowe o ładowności ponad 2 tony, ciągniki samochodowe siodłowe i balastowe oraz naczepy	12.000	18.000	24.000

*) Za mikrobuse uważa się autobus o liczbie miejsc siedzących od 10 do 15.